

Índice

	Od autora.....	5
	Wymowa.....	8
Unidade 1	Revisão: flexão nominal	12
	Powtórka: fleksja imienna	
Unidade 2	Revisão: flexão verbal. Verbos terminados em -ear e -iar	16
	Powtórka: fleksja czasownika. Czasowniki zakończone na -ear i -iar	
Unidade 3	Perífrases verbais	20
	Peryfrazy czasownikowe	
Unidade 4	Formas impessoais com se	24
	Formy bezosobowe z zaimkiem se	
Unidade 5	Pretérito Perfeito Simples. Verbos regulares (-ar)	28
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki regularne (-ar)	
Unidade 6	Pretérito Perfeito Simples. Verbos regulares (-er e -ir)	32
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki regularne (-er i -ir)	
Unidade 7	Pretérito Perfeito Simples. Verbos irregulares (1)	36
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki nieregularne (1)	
Unidade 8	Pretérito Perfeito Simples. Verbos irregulares (2)	40
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki nieregularne (2)	
Unidade 9	Pretérito Imperfeito do Indicativo. Verbos regulares	44
	Czas przeszły niedokonany. Czasowniki regularne	
Unidade 10	Pretérito Imperfeito do Indicativo. Verbos irregulares	48
	Czas przeszły niedokonany. Czasowniki nieregularne	
Unidade 11	Emprego do Pretérito Imperfeito do Indicativo	52
	Użycie czasu przeszłego niedokonanego	
Unidade 12	Pretérito Perfeito Simples vs. Imperfeito	56
	Czas przeszły dokonany vs. niedokonany	
Unidade 13	Futuro do Indicativo	60
	Czas przyszły	
Unidade 14	Condicional Presente	64
	Tryb przypuszczający	
Unidade 15	Pronomes relativos	68
	Zaimki względne	
Unidade 16	Gerúndio	72
	Gerúndio	
Unidade 17	Infinitivo pessoal (1)	76
	Bezokolicznik odmienny (1)	

Unidade 18	Infinitivo pessoal (2)	80
	Bezokolicznik odmienny (2)	
Unidade 19	Pretérito Mais-Que-Perfeito Composto do Indicativo	84
	Czas zaprzeszyły złożony	
Unidade 20	Pretérito Perfeito Composto do Indicativo	88
	Czas przeszły złożony	
Unidade 21	Discurso indireto (1)	92
	Mowa zależna (1)	
Unidade 22	Discurso indireto (2)	96
	Mowa zależna (2)	
Unidade 23	Voz passiva de ação	100
	Strona bierna: czynności	
Unidade 24	Voz passiva de estado	104
	Strona bierna: stany	
Unidade 25	Verbos derivados de <i>fazer, pedir, dizer e ver</i>	108
	Czasowniki pochodne od <i>fazer, pedir, dizer i ver</i>	
Unidade 26	Verbos derivados de <i>pôr, ter, vir e querer</i>	112
	Czasowniki pochodne od <i>pôr, ter, vir i querer</i>	
Unidade 27	Verbos <i>dar, ficar, passar</i> seguidos de preposição	116
	Czasowniki <i>dar, ficar, passar</i> z przyimkami	
Unidade 28	Verbos com preposições <i>de e em</i>	120
	Czasowniki z przyimkami <i>de i em</i>	
Unidade 29	Verbos com preposições <i>a, por, com e para</i>	124
	Czasowniki z przyimkami <i>a, por, com i para</i>	
Unidade 30	Orações proporcionais	128
	Zdania okolicznikowe stopnia i miary	
Unidade 31	Formação de palavras por sufixação (1)	132
	Słowotwórstwo: przyrostki (1)	
Unidade 32	Formação de palavras por sufixação (2)	136
	Słowotwórstwo: przyrostki (2)	
Unidade 33	Formação de palavras por prefixação	140
	Słowotwórstwo: przedrostki	
Unidade 34	Formação de palavras compostas	144
	Słowotwórstwo: wyrazy złożone	
Unidade 35	Expressões	148
	Wyrażenia	
Unidade 36	Revisão	152
	Powtórka	

Od autora

Drogi Czytelniku,

książka, którą masz przed sobą, to druga część serii *Portugalski w tłumaczeniach. Gramatyka*, cyklu podręczników do nauki języka portugalskiego w wersji europejskiej. Tej odmiany portugalszczyzny używa się przede wszystkim w Portugalii; jest ona jednak także językiem urzędowym kilku innych krajów – byłych portugalskich kolonii, m.in. Republiki Zielonego Przylądka, Angoli, Mozambiku, Wysp Świętego Tomasza i Książęcej czy Timoru Wschodniego. W Brazylii używa się innej odmiany języka portugalskiego, co jednak nie znaczy, że nie będziesz w stanie jej zrozumieć po ukończeniu niniejszego kursu.

Nasz podręcznik to doskonałe narzędzie, umożliwiające opanowanie średnio zaawansowanych zagadnień gramatyki języka portugalskiego. Znaczna część książki obejmuje tematy związane z odmianą czasowników w różnych czasach (przeszłym dokonanym i niedokonanym, zaprzyszłym czy przyszłym), trybach (przypuszczającym) i stronach (czynnej i biernej). Omawiane są również ich relacje z różnymi przyimkami, formy *gerúndio* i tzw. bezokolicznika odmiennego, mowa zależna i niezależna. Pośród wielu innych poruszanych zagadnień znaleźć można również wprowadzenie do portugalskiego słowotwórstwa. Pomimo nacisku położonego na gramatykę, zrealizowanie niniejszego kursu – uzupełnione o własną pracę ukierunkowaną na poszerzanie słownictwa – umożliwi Ci nauczenie się języka portugalskiego na poziomie B1/B2, czyli w stopniu wystarczającym, by z powodzeniem płynnie w nim rozmawiać.

Dla kogo jest ta książka?

Portugalski w tłumaczeniach. Gramatyka. Cz. 2 to doskonały samouczek dla osób kontynuujących naukę po zakończeniu pierwszej części serii, a także dla tych, którzy chcą udoskonalić swoje posługiwanie się językiem portugalskim na poziomie średnio zaawansowanym i szukają w tym celu nowych, skutecznych materiałów edukacyjnych. Nasz podręcznik może być też uzupełnieniem tradycyjnych kursów językowych, nauki w szkole czy na uczelni wyższej – przyda się zarówno słuchaczom, jak i nauczycielom i wykładowcom (jako urozmaicenie przewidzianych pomocy dydaktycznych). Ponadto nasz podręcznik będzie dobrą pomocą dla tych, którzy w przeszłości uczyli się języka portugalskiego i chcieliby sobie przypomnieć niuanse jego gramatyki.

Struktura podręcznika i metoda nauki

Książka składa się z 36 rozdziałów. Jeden rozdział to zwykle jedno zagadnienie gramatyczne, choć nie zawsze – podział treści uzależniony jest od stopnia złożoności danego tematu i jego powiązań z innymi zagadnieniami. Każdy kolejny rozdział – poza prezentacją nowego tematu – uwzględnia zagadnienia omówione uprzednio.

Twoim zadaniem będzie tłumaczenie zdań, które zbudowane są tak, żebyś mógł uczyć się jednocześnie zarówno gramatyki, jak i przydatnego słownictwa. Na jeden rozdział przypada 36 przykładów: po lewej stronie znajdziesz zdania po polsku, a po prawej – ich portugalskie odpowiedniki. Zakrywając wybraną stronę, możesz w prosty sposób samodzielnie ćwiczyć przekład z polskiego na portugalski lub z portugalskiego na polski i od razu weryfikować jego poprawność. Dobór zdań w każdym z rozdziałów możliwie dokładnie i wyczerpująco obrazuje i pozwala wyćwiczyć omawiane struktury językowe, dzięki czemu lepiej zrozumiesz mechanizmy ich działania. Zaproponowane zdania to naturalnie brzmiące, używane przez Portugalczyków w języku codziennym wypowiedzi, które poza formami regularnymi zawierają wartość zapamiętania wyjątki.

Istotną część każdego rozdziału stanowią umieszczone z brzegu prawej strony wskazówki; znajdziesz tam przystępne objaśnienia gramatyki, przestrogi przed często popełnianymi przez Polaków błędami, uwagi dotyczące wymowy, informacje o kontekstach użycia poszczególnych zwrotów, a także listy przydatnych słów i wyrażen. Jeśli temat jest Ci nieznany, najlepiej zacznij od wskazówek, a następnie przejdź do ćwiczeń. W pozostałych przypadkach z podpowiedzi możesz skorzystać w razie wątpliwości bądź w celu poszerzenia lub utrwalenia przyswojonych już wiadomości.

Kurs audio MP3

Do książki dołączony jest kurs audio do pobrania z naszej strony internetowej (patrz: wskazówka na następnej stronie) z nagraniem wszystkich portugalskich wersji zdań, odczytanych przez rodzimego Portugalczyka. Kurs ten jest niezbędny do nauczenia się poprawnej wymowy i płynności mówienia. Będzie również pomocny w rozwijaniu Twoich kompetencji w zakresie rozumienia ze słuchu. Nagranie będzie Ci towarzyszyć głównie w czasie pracy z podręcznikiem – zdania odsłuchasz przed lub po ich przetłumaczeniu, w zależności od indywidualnych preferencji. Dzięki niemu będziesz mógł jednak oswoić się z brzmieniem języka portugalskiego i poszczególnych konstrukcji gramatycznych również w chwilach, gdy niekoniecznie masz czas, by zajrzeć do podręcznika.

W przyswajaniu języków obcych kluczowa jest systematyczność, więc osiągniesz lepsze wyniki, sięgając po książkę regularnie – nawet jeśli danego dnia nie będziesz mógł poświęcić nauce dużo czasu. Jesteśmy przekonani, że praca z naszym podręcznikiem będzie dla Ciebie rozwijająca, i życzymy Ci radości ze zgłębiania tajemnic portugalskiej gramatyki.

Powodzenia! *Boa sorte!*

Przemysław Dębowski
oraz zespół Preston Publishing

Poznaj metodę w tłumaczeniach

przeczytaj lub
posłuchaj

zapisz
tłumaczenie

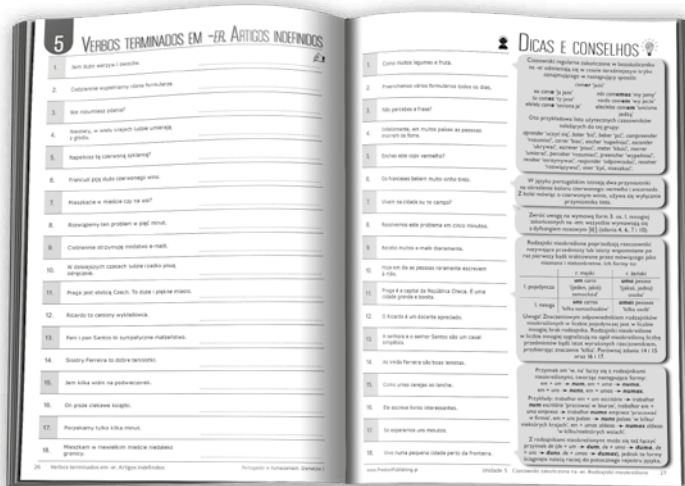
sprawdź
odpowiedzi

posłuchaj
wymowy

wskazówki
i objaśnienia

UNIDADE 1 REVISÃO: FLEXÃO NOMINAL

1. - Dzień dobry, panie Oliveira!
- Dzień dobry, pani profesor!

2. Mój znajomy Rui jest chudy i wysoki.

3. Nasza przyjaciółka Teresa jest szczupłą brunetką.

4. Ja jestem Portugalczykiem, a ona jest Angielką.

5. Moja siostra nie jest Niemką, ale ma męża Niemca.

6. Twój brat jest bardzo miły, ale twoja szwagierka jest opryskliwa.

7. Czy twoja szefowa już jest w kawiarni?

8. Jego koleżanka Katka jest Czeszką i jest ateistką.

9. Gdzie są moje soczewki kontaktowe?

10. Temperatura na zewnątrz jest dość niska.

11. To zwykła pomyłka, ona jest zdolna do popełnienia takiego błędu.

12. Boli mnie kręgosłup.

13. Paulo jest znanym sportowcem.

14. Podaj mi, proszę, dwa noże.

15. Mamy sześćdziesiąt dwa pytania i tylko trzydzieści jeden odpowiedzi.

16. Gala rozpoczyna się jutro o 21.00.

17. Dodaj trzysta gramów mąki i pięćset gramów cukru.

18. Na trybunach jest dwa tysiące osób.

Drugą część serii rozpoczniemy od krótkiej powtórki materiału, który przedstawiliśmy w części pierwszej. W tym rozdziale skupimy się na odmianie rzeczowników, przymiotników, liczebników i zaimków, biorąc pod uwagę kategorie rodzaju i liczby.

O rodzaju gramatycznym w języku portugalskim mówiliśmy w rozdz. 3 pierwszej części serii. Przypomnijmy, że wykładnikiem r. żeńskiego najczęściej jest końcówka **-a**, która:

- podstawiana jest w miejsce końcówki r. męskiego **-o**, np.: *amigo* 'znajomy, przyjaciel' – *amiga* 'znajoma, przyjaciółka', *branco* 'biały' – *branca* 'biała';
- dostawiana jest do formy r. męskiego, np.: *cantor* 'piosenkarz' – *cantora* 'piosenkarka', *espanhol* 'Hiszpan, hiszpański' – *espanhola* 'Hiszpanka, hiszpańska'.

Pamiętaj, że końcówka r. męskiego **-ês** (z akcentem) przechodzi w r. żeńskim w **-esa** (bez akcentu), np.:

rodzaj męski	rodzaj żeński
<i>francês</i> 'Francuz, francuski'	<i>francesa</i> 'Francuzka, francuska'
<i>burguês</i> 'mieszczanin, mieszczański'	<i>burguesa</i> 'mieszczanka, mieszczańska'

Końcówka r. męskiego **-ão** przechodzi w r. żeńskim w:

- **-ã**, np. *pagão* 'poganin, pogański' – *pagã* 'poganka, pogańska';
- **-ona**, np. *mandão* 'apodyktyczny' – *mandona* 'apodyktyczna';
- **-oa**, np. *leão* 'lew' – *leoa* 'lwica'.

O zaimkach dzierżawczych była mowa w rozdz. 10 pierwszej części serii.

Końcówka r. męskiego **-eu** przechodzi w r. żeńskim w **-eia**, np. *pigmeu* 'pigmej' – *pigmeia* 'pigmejka'.

Wiele końcówek przymiotników jest wspólnych dla obydwu rodzajów:

- **-e**, np. *obediente* 'postulny/postulna';
- **-l** (poza **-ol**), np. *fatal* 'nieuchronny/nieuchronna';
- **-m**, np. *comum* 'wspólny, powszechny / wspólna, powszechna';
- **-r**, np. *pior* 'gorszy/gorsza';
- **-s**, np. *reles* 'ordynarny/ordynarna';
- **-z**, np. *falaz* 'zwodniczy/zwodnicza'.

Niektóre wyrazy zakończone na **-a** mają jedną formę dla obydwu rodzajów, np. *colega* 'kolega/koleżanka', *artista* 'artysta/artystka', *indígena* 'tubylec, tubylczy / tubylczyni, tubylcza'.

Wśród liczebników odrębne formy r. żeńskiego przyjmują:

- 1 (*uma* 'jedna') i 2 (*duas* 'dwie'), również w liczebnikach złożonych (np. *trinta e duas* 'trzydzieści dwie', *oitenta e uma* 'osiemdziesiąt jeden', *duas mil* 'dwa tysiące');
- wszystkie okrągłe setki od 200 do 900 (np. *duzentas* 'dwieście', *trezentas* 'trzysta', *novecentas* 'dziewięćset').

Była o tym mowa w rozdz. 15 i 16 pierwszej części serii.

- Bom dia, senhor Oliveira!
– Bom dia, senhora professora!
- O meu amigo Rui é magro e alto.
- A nossa amiga Teresa é uma morena esbelta.
- Eu sou português e ela é inglesa.
- A minha irmã não é alemã, mas tem um marido alemão.
- O teu irmão é muito amável, mas a tua cunhada é respondona.
- A tua patroa já está no café?
- A sua colega Katka é checa e é ateia.
- Onde estão as minhas lentes de contacto?
- A temperatura exterior está bastante baixa.
- É um simples engano, ela é capaz de cometer tal erro.
- Dói-me a coluna vertebral.
- O Paulo é um desportista conhecido.
- Por favor, passa-me duas facas.
- Temos sessenta e duas perguntas e só trinta e uma respostas.
- A gala começa amanhã às 21h00.
- Adiciona trezentos gramas de farinha e quinhentos gramas de açúcar.
- Há duas mil pessoas nas bancadas.

1. POWTÓRKA: FLEKSJA IMIENNA

19. Wysokie góry i gęste lasy oddzielają naszą wioskę od cywilizowanego świata.

20. Połóż łyżki na stole obok talerzy.

21. Te zakonnice opiekują się sierotami.

22. Portugalczycy piją kilka kaw dziennie.

23. Filiżanki stoją na spodkach.

24. Tamten spis nie jest skomplikowany, jest prosty.

25. Niektórzy zakładnicy umrą w niewoli.

26. Tamtych dwóch chłopaków to moi bracia.

27. Nie wszyscy Katalończycy lubią Barcelonę.

28. Lokomotywa ciągnie dwanaście ciężkich wagonów.

29. Latem jest w naszym kraju mnóstwo fantastycznych festiwali.

30. Moja przyjaciółka Patrícia zbiera winyle.

31. Twoje dzieci są bardzo uprzejme.

32. Te piosenki są za trudne, nie umiem ich grać.

33. Oto mój pokój; zamykam go zawsze na klucz.

34. Wiersze tego poety są piękne, uczniowie uczą się ich na pamięć.

35. Opowiem wam dwie okropne historie.

36. Podaj jej nasze telefony i ładowarki.

- 19. Montes altos e florestas densas separam a nossa aldeia do mundo civilizado.

- 20. Coloca as colheres na mesa ao lado dos pratos.

- 21. Essas freiras tomam conta dos órfãos.

- 22. Os portugueses tomam alguns cafés por dia.

- 23. As chávénas estão nos pires.

- 24. Aquele índex não é complicado, é simples.

- 25. Alguns reféns vão morrer em cativeiro.

- 26. Aqueles dois rapazes são os meus irmãos.

- 27. Nem todos os catalães gostam de Barcelona.

- 28. A locomotiva puxa doze vagões pesados.

- 29. No verão há muitos festivais fantásticos no nosso país.

- 30. A minha amiga Patrícia coleciona vinis.

- 31. Os teus filhos são muito gentis.

- 32. Estas canções são demasiado difíceis, não sei tocá-las.

- 33. Eis o meu quarto; fecho-o sempre à chave.

- 34. Os poemas desse poeta são bonitos, os alunos aprendem-nos de cor.

- 35. Vou contar-vos duas histórias horríveis.

- 36. Passa-lhe os nossos telemóveis e os carregadores.

O tworzeniu liczby mnogiej mówiliśmy w rozdz. 15 pierwszej części serii. Przypomnijmy, że podstawowymi wykładnikami l. mn. są końcówki:

- **-s** po samogłosce lub dyftongu (z wyjątkiem akcentowanego **-ão**), np. *cama* – *camas* 'łóżka', *lago* – *lagos* 'jeziora', *pai* – *pais* 'ojcowie, rodzice', *órgão* – *órgãos* 'organy';
- **-es** po spółgłosce **-r, -z, -n** oraz (w wyrazach akcentowanych na ostatnią sylabę) **-s**, np. *mar* – *mares* 'morza', *rapaz* – *rapazes* 'chłopcy', *pólen* – *pólenes* 'pyłki', *deus* – *deuses* 'bogowie'.

O zaimkach wskazujących była mowa w rozdz. 6 pierwszej części serii.

Pamiętaj o zaniku graficznego oznaczenia akcentu w l. mn. wyrazów, które w l. poj. zakończone są na **-s** i akcentowane na ostatnią sylabę, np. *ananás* – *ananases* 'ananasy', *escocês* – *escoceses* 'Szkoci, szkoccy'.

Taką samą formę dla l. poj. i l. mn. mają wyrazy zakończone na:

- **-s**, jeśli nie są akcentowane na ostatnią sylabę (z wyjątkiem **-ais**), np. *atlas* 'atlas/atlasy', *cais* 'nabrzeże/nabrzeża';
- **-x**, np. *índex* 'indeks, spis / indeksy, spisy', *tórax* 'klatka piersiowa / klatki piersiowe'.

Pamiętaj, że końcówka l. poj. **-m** przechodzi w l. mn. w **-ns**, np. *som* – *sons* 'dźwięki', *homem* – *homens* 'mężczyźni'.

Przypomnijmy, że wyrazy zakończone w l. poj. na akcentowany dyftong **-ão** przyjmują w l. mn. jedną z trzech końcówek:

- **-ãos**, np. *cidadão* – *cidadãos* 'obywatele';
- **-ães**, np. *cão* – *cães* 'psy';
- **-ões**, np. *camarão* – *camarões* 'krewetki'.

Wyrazy zakończone na **-l** przyjmują w l. mn. następujące końcówki:

- jeżeli są akcentowane na ostatnią sylabę: *pardal* – *pardais* 'wróble', *pastel* – *pastéis* 'ciastka', *funil* – *funis* 'lejki', *caracol* – *caracóis* 'ślimaki', *azul* – *azuis* 'niebiescy/niebieskie';
- jeżeli nie są akcentowane na ostatnią sylabę: *possível* – *possíveis* 'możliwi/możliwe', *fácil* – *fáceis* 'łatwi/łatwe', *cônsul* – *cônsules* 'konsulowie'.

O zaimkach dopełnienia bliższego mówiliśmy w rozdz. 23 pierwszej części serii.

O zaimkach dopełnienia dalszego była mowa w rozdz. 24 pierwszej części serii.

NOWE SŁÓWKA

.....
.....
.....

UNIDADE 4 FORMAS IMPESSOAIS COM SE

1. W Brazylii mówi się po portugalsku.

.....

2. W naszym kraju pije się dużo herbaty.

.....

3. Czyta się coraz mniej.

.....

4. Ogląda się coraz więcej telewizji.

.....

5. Obserwuje się dziwną tendencję.

.....

6. W Europie zużywa się dużo prądu.

.....

7. Nic nie widać, jest ciemno.

.....

8. W tej restauracji można bardzo dobrze zjeść
(dosł. bardzo dobrze się je).

.....

9. Widać, że jesteście razem szczęśliwi.

.....

10. Nie należy kłamać.

.....

11. Słychać hałas z mieszkania obok.

.....

12. Czuć nieprzyjemny zapach.

.....

13. W Polsce je się coraz więcej ryb.

.....

14. Nie przyjmuje się czeków.

.....

15. Można dojść do innego wniosku.

.....

16. W niektórych krajach na Wielkanoc maluje się jajka.

.....

17. Na tej ulicy traci się dużo czasu w korkach.

.....

18. W naszej kamienicy wynajmowane są mieszkania
(dosł. wynajmuje się mieszkania).

.....

1. No Brasil fala-se português.
2. No nosso país bebe-se muito chá.
3. Lê-se cada vez menos.
4. Vê-se cada vez mais televisão.
5. Observa-se uma tendência estranha.
6. Na Europa consome-se muita eletricidade.
7. Não se vê nada, está/faz escuro.
8. Neste restaurante come-se muito bem.
9. Nota-se que estão felizes juntos.
10. Não se deve mentir.
11. Ouve-se barulho do apartamento ao lado.
12. Sente-se um cheiro desagradável.
13. Na Polónia come-se cada vez mais peixe.
14. Não se aceitam cheques.
15. Pode-se chegar a outra conclusão.
16. Nalguns países pintam-se ovos na Páscoa.
17. Nesta rua perde-se muito tempo no trânsito.
18. No nosso prédio arrendam-se apartamentos.

Zaimsek se współtworzy bezosobowe formy czasownika używane wtedy, gdy mówiący nie zna lub nie chce wspominać o wykonawcy czynności. Czasownik występuje wówczas w:

- 3. os. l. pojedynczej;
- gdy nie ma dopełnienia, np. *Na nossa cidade vive-se bem.* 'W naszym mieście dobrze się żyje.' (m.in. zd. 3, 8, 31);
- gdy dopełnienie jest w l. poj., np. *Insera-se o cartão no multibanco.* 'Wsuwa się kartę do bankomatu.' (m.in. zd. 4, 12, 25);
- 3. os. l. mnogiej – gdy dopełnienie jest w l. mn., np. *No calão usam-se palavras coloquiais.* 'W slangu używa się wyrazów potocznych.' (m.in. zd. 18, 21, 30).

Polski wyraz *widać* można tłumaczyć na dwa sposoby:

- **vê-se** – jeśli określa sytuację, w której da się coś zobaczyć, np. *Vê-se apenas uma nuvem no céu.* 'Na niebie widać tylko jedną chmurę.' (jak w zd. 7);
- **nota-se** – jeśli określa sytuację, w której da się coś zauważyć, np. *Nota-se que estás doente.* 'Widać, że jesteś chory.' (jak w zd. 9, 27).

Inne przydatne bezosobowe formy czasowników z *se to*:

- **ouve-se** 'słyszeć', np. *Ouve-se um som estranho do motor.* 'Słyszeć dziwny dźwięk z silnika.' (jak w zd. 11, 21);
- **sente-se** 'czuć', np. *Sente-se que estão a assar sardinhas.* 'Czuć, że pieką sardynki.' (jak w zd. 12);
- **pode-se** 'można', np. *Nesta rua não se pode estacionar.* 'Na tej ulicy nie można parkować.' (jak w zd. 15, 19, 22);
- **deve-se** 'trzeba, należy, powinno się', np. *Deve-se cuidar do meio ambiente.* 'Trzeba dbać o środowisko.' (jak w zd. 10, 28);
- **sabe-se** 'wiadomo', np. *Já se sabe que não há feridos.* 'Już wiadomo, że nie ma rannych.' (jak w zd. 34).

Niektóre nazwy produktów spożywczych występują w tej samej liczbie zarówno po polsku, jak i po portugalsku. Inne natomiast – wręcz przeciwnie. Porównaj (różnice zaznaczone są w nawiasach):

_____ <i>fruta</i> (l. poj.)	_____ <i>owoce</i> (l. mn.)
_____ <i>legumes</i>	_____ <i>warzywa</i>
_____ <i>lacticínios</i> (l. mn.)	_____ <i>nabiał</i> (l. poj.)
_____ <i>peixe</i> (l. poj.)	_____ <i>ryby</i> (l. mn.)
_____ <i>marisco</i> (l. poj.)	_____ <i>owoce morza</i> (l. mn.)
_____ <i>carne</i>	_____ <i>mięso</i>
_____ <i>carne de aves</i>	_____ <i>drób</i>
_____ <i>carne de porco</i>	_____ <i>wieprzowina</i>
_____ <i>carne de vaca</i>	_____ <i>wołowina</i>
_____ <i>carne de vitela</i>	_____ <i>cielęcina</i>
_____ <i>carne de carneiro</i>	_____ <i>baranina</i>
_____ <i>carne de borrego</i>	_____ <i>jagnięcina</i>
_____ <i>carne de caça</i>	_____ <i>dziczyzna</i>

4. FORMY BEZOSOBOWE Z ZAIMKIEM SE

19. Tutaj nie można palić.

20. Akceptujemy (dosł. przyjmowane są) karty debetowe i kredytowe.

21. Ze strychu dochodzą krzyki (dosł. Na strychu słychać krzyki).

22. Można powiedzieć, że masz rację.

23. Śniadanie podaje się od 7.30 do 9.30.

24. W naszym mieście buduje się dużo biurowców.

25. W grudniu obchodzi się Boże Narodzenie.

26. Obecnie kupuje się więcej komputerów niż pięć lat temu.

27. Jesteś w ciąży? Nic nie widać.

28. Tej formy nie należy tak tłumaczyć.

29. Należy ugotować jajka i je obrać.

30. Należy umyć ziemniaki i pokroić je w plasterki.

31. Nie rozmawia się głośno w środkach komunikacji miejskiej.

32. W tej firmie nie zarabia się źle.

33. Poszukujemy sprzedawców.

34. Nie wiadomo czy (on) przyjdzie, czy nie.

35. Tutaj mówi się po angielsku.

36. Jak się mówi „cześć” w twoim języku?

19. Aqui não se pode fumar.

20. Aceitam-se cartões de débito e de crédito.

21. No sótão ouvem-se gritos.

22. Pode-se dizer que tens razão.

23. Serve-se o pequeno-almoço das 7h30 às 9h30.

24. Na nossa cidade constroem-se muitos escritórios.

25. Em dezembro festeja-se o Natal.

26. Atualmente compram-se mais computadores do que há cinco anos.

27. Estás grávida? Não se nota nada.

28. Não se deve traduzir essa forma assim.

29. Cozem-se os ovos e descascam-se.

30. Lavam-se as batatas e cortam-se às/em rodelas.

31. Não se fala em voz alta nos transportes públicos.

32. Não se ganha mal nesta empresa.

33. Procuram-se vendedores.

34. Não se sabe se ele vem ou não.

35. Aqui fala-se inglês.

36. Como se diz "olá" na tua língua?

Porównaj: **Serve-se a sobremesa depois do prato principal.**
'Deser **podaje się** / **podawany jest** po daniu głównym'.

Porównaj: **Em Dubai constroem-se muitos arranha-céus.**
'W Dubaju **buduje się** / **budowanych jest** dużo drapaczy chmur'.

Bezosobowych form czasownika z zaimkiem se często używa się w portugalskich przepisach kulinarnych. To samo można wyrazić przy użyciu form trybu rozkazującego 3. os. l. poj.

Przykłady:

- **Descasca-se a cebola.** 'Należy obrać cebulę.' = **Descasque a cebola.** 'Obierz cebulę.;
- **Assa-se a carne.** 'Należy upiec mięso.' = **Asse a carne.** 'Upiecz mięso.;
- **Cozem-se as batatas.** 'Należy ugotować ziemniaki.' = **Coza as batatas.** 'Ugotuj ziemniaki.;
- **Cortam-se os pepinos.** 'Należy pokroić ogórki.' = **Corte os pepinos.** 'Pokrój ogórki'.

Bezosobowych form czasownika z zaimkiem se często używa się w portugalskich ogłoszeniach; obserwowaliśmy to już w zd. 14 i 20. To samo można wyrazić, używając form 1. os. l. poj. lub l. mn.

Przykłady:

Procuram-se tradutores de alemão. = Procuro/Procuramos tradutores de alemão.	'Poszukiwani tłumacze języka niemieckiego.' = 'Poszukuję/Poszukujemy tłumaczy języka niemieckiego.'
Vende-se apartamento. = Vendo/Vendemos apartamento.	'Mieszkanie na sprzedaż.' = 'Sprzedam/Sprzedamy mieszkanie.'
Arrendam-se quartos. = Arrendo/Arrendamos quartos.	'Pokoje na wynajem.' = 'Wynajmuję/Wynajmujemy pokoje.' = 'Wynajem pokoi.'

NOWE SŁÓWKA

.....
.....
.....
.....
.....
.....

UNIDADE 36 REVISÃO

1. – Wolisz kawę z mlekiem czy bez?
– Wolę kawę bez mleka, ale z cukrem.

2. Jak się wymawia twoje imię?

3. Nie targuj się z nim, to bez sensu.

4. – Państwo młodzi właśnie przyjechali.
– Nareszcie!

5. Teraz nie mogę rozmawiać, zadzwonię do ciebie
za dziesięć minut.

6. Naprawiamy zegarki w jeden dzień (dosł. w dwadzie-
ścia cztery godziny).

7. Sprzedaż jaj i nabiału.

8. W tej powieści jest mowa o problemie współczesnego
niewolnictwa.

9. W sobotę jadłam obiad w chińskiej restauracji.

10. Jeszcze nie oddałam pracy domowej.

11. Co wybraliście na deser?

12. Pies mojej sąsiadki zginął w wypadku
samochodowym.

13. Słuchałaś już nowego albumu Marizy?

14. Dzieło tego wybitnego poety nigdy nie popadło
w zapomnienie.

15. Nauczyciel oparł się o ścianę i poczekał na
odповідź.

16. Potem udałaś się do kuchni, gdzie zjadłaś dwa ciastka
śmietankowe.

17. Rui poszedł do swojego pokoju i się ubrał.

18. Wszyscy pracownicy zgromadzili się w biurze, by
porozmawiać o nowym projekcie.

NOTATKI

1. – Preferes café com ou sem leite?
– Prefiro café sem leite, mas com açúcar.
2. Como se pronuncia o teu nome?
3. Não regateies com ele, não vale a pena.
4. – Os noivos acabam de chegar.
– Até que enfim!
5. Agora não posso falar, volto a ligar-te daqui a dez minutos.
6. Repararam-se relógios em vinte e quatro horas.
7. Vendem-se ovos e laticínios.
8. Neste romance fala-se do problema da escravidão contemporânea.
9. No sábado almocei num restaurante chinês.
10. Ainda não entreguei o trabalho para casa.
11. O que é escolheram para sobremesa?
12. O cão da minha vizinha morreu num acidente de carro.
13. Já ouviste o novo álbum da Mariza?
14. A obra deste grande poeta nunca caiu no esquecimento.
15. O professor encostou-se à parede e esperou pela resposta.
16. Depois dirigiste-te à cozinha onde comeste dois pastéis de nata.
17. O Rui foi ao seu quarto e vestiu-se.
18. Todos os empregados se reuniram no escritório para falar do novo projeto.